

De ce nu au ajuns niciodată pașalâc Țările Române ?

Scriș de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Miercuri, 17 Noiembrie 2021 13:36 -

De ce nu au ajuns niciodată pașalâc Țările Române ? Cu excepția Banatului, Dobrogei, a Benderului, Hotinului, Giurgiului și Brăilei, ultimele patru cu statut de raiale cel mai probabil.

Și uneori se arăta destulă înțelegere la plata haraciului, trimisul otoman stând și câte o lună pentru a scormoni pe toți de bani și a lua de unde se putea (căci nu scăpa nimeni de verificări și cercetări dintre boierii mai răsăriți, doar să se scoată galbenii). Răspunsul se află în situația inițială de state tampon ale Valahiei, Moldovei, ulterior a Transilvaniei, a alternărilor favorabile de domnitori: după strașnicul Kazâclâ îi urmează Radu cel Frumos, alternat cu vărul său, Basarab Laiotă (pus de Ștefan Vodă). Pe acesta, pe Ștefan îl temperează Maria Voichița, de la care boierii moldoveni capătă foarte prostul obicei să se ducă în grup la Poartă și să-și ridice caftanele în cap, dar primind în final înțelegere și condescendență de la sultan și Marele Vizir (pe care îi dispera aceste manifestări). După Ștefan, Vasile Lupu e favorabil Porții și intervenționist în treburile ecleziastice (care poate păreau mai complicate și delicate otomanilor, bucuroși că scapă de această povară). Și Hanatul Crimeei reprezenta o formă de control, dar și de protecție și intervenție până la căderea sa sub Protectorat Rusesc, iar Minihanatul Bucegean până la disoluția sa a reprezentat tot o formă de colectare fiscală (sărind adesea peste Moldova, dar neprecupețind strângerea roadelor de la poloni, zaporojeni ori ardeleni, cu aportul esențial al unor nogai). Cele două triburi rămase acolo după plecarea nogailor erau îndeosebi olăcari (adică curieri poștali între Hanat, Imperiu și vecini). Și cazacii, după eclipsarea Poloniei, au avut o influență în contrabalansarea situației regionale, învățându-i și pe moldoveni la mercenariat și piraterie asupra convoaielor turcești de negustorie și de achiziții comerciale, dar nu numai.

Dar toate acestea se treceau cu vederea după plata regulată a haraciului, din ce în ce mai împovăraător.

Paradoxal, Țările Române aveau și un rol de supraveghere a beilor mărginași, unii dintre ei cu tendințe autonomiste, precum Pazvantoglu de Vidin ceva mai târziu. După căderea Budei și Transilvania intră în jocul Otomanilor cu Valahia și Moldova, dar și Secea zaporojană.

Nu este exclus ca și vechile influențe pecenege și cumane să fi contat, precum și contingentele constante militare puse la dispoziție care participau la reprimarea rebeliunilor interne din Imperiu, în special cele orientale (anatoliene). Practic, Valahia îndeosebi, dar și

De ce nu au ajuns niciodată pașalâc Țările Române ?

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Miercuri, 17 Noiembrie 2021 13:36 -

Moldova, mai puțin Transilvania au avut același rol ca și Hanatul Crimeei (precum și un mod asemănător de acțiune militară), punând presiune pe beii limitrofi ori pe mărzele din khanat și exercitând indirect un control asupra tendințelor lor autonomiste. Coroborat cu supușenie, pâra la furnizare de informații strategice și retransmitere iute către Poartă, dar și către partenerii comerciali sași, ori principii ardeleni.,

Și ca mod de viață, Valahia și Moldova se orientalizaseră. Exista și un tranzit de oameni, de destine și de averi între Valahia, Moldova și zonele limitrofe, care se convergeau tot în plata haraciului.

Toate acestea au contat de-a lungul timpului. Zonele de graniță rămân zone tampon și de control marginal asupra demnitarilor imperiali, plus furnizoare de contingente intervenționiste de reprimări de revolte interne și de control al beyelor infideli. Imitarea altora (a bucegenilor și zaporojenilor) nu se făcea fără condescendența Porții, fiind tot o formă de colectare fiscală. Aici ar trebui lămuriri suplimentare: exista un sistem informativ intern, dar și către exterior. Orice acțiune necorespunzătoare conducea la mărirea haraciului, ori la acțiuni represive (de regulă tătarești). Atunci în detrimentul cui se efectuau imitarea zaporojenilor ori a bucegenilor ? În detrimentul negustorilor armeni din Polonia ori a negustorilor sefarzi din Imperiul Otoman, dar cu complicități locale sud-dunărene și imperiale constantinopolitane. Iată de unde și porecla de *altân bey*. Altfel spus, am avut mare curaj, dar numai cât timp am făcut ceea ce trebuia, fără să călcăm greșit. Pentru acțiuni individuale, boierii erau maziliți și învinovați de hainie, deci nimeni nu mișca în front. Opinăm că destui evrei din județul Mureș rezultaseră din acest tranzit de oameni, destine și averi dintre Principate și ancestralele legături cu oamenii unui stăpânitor din Mureș, indiferent de identitatea etnică asumată la 1944. Deci evenimentele de la Sărmaș s-ar fi petrecut și pe fondul suspiciunii unei comori (averi importante) ascunse. În fapt, pare a fi o acțiune eminamente transilvăneană, cu încercare de control din partea părților, dar alunecată spre haos și manifestări atavice, căci scopul era să jumulească și nu să ucidă. De unde suspiciunea noastră că unii evrei din Sărmaș erau de sorginte dacică.

Până la urmă, Imperiul Otoman a fost cel mai îngăduitor suzeran al nostru. Și datorită turcizării în moravuri și vestimentație (a orientalizării) accentuate din vechime. „Noi cu turcii o bălăbănim” zicea boier Filipescu și cam asta și făceam (de fapt o bărăbăneam parte-n parte și dacă ieșea rău cădea tot lanțul, oricum se ajungea până la *altân bey*).

Atunci cu cine ne-am luptat noi cu îndârjire ? Cu inflația din Imperiu (și de ce ne-am milogit noi cu caftanele ridicate în cap să ne vadă Sultanul și Marele Vizir nerușinarea ?) și asta secole de-a rândul. De ce se complăceau la așa ceva boierii moldoveni ? Din cauza diferențelor de

De ce nu au ajuns niciodată pașalâc Țările Române ?

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Miercuri, 17 Noiembrie 2021 13:36 -

preț dintre aur și argint (argint aveau, aur ba). Deci ei se plâneau de ratele de schimb. Dar la ordin sultanal, dădeau iama și în ciambulurile tătărești. Dacă-i ordin, cu plăcere: la arme, moldoveni ! Dacă nu, cumiștei prin curte și ogradă. Adică la fel cum tătarii exercitau control asupra noastră și noi exercitam control asupra tătarilor unor mârze ori a beilor limitrofi.

Scris pro-bono astăzi patru noiembrie, douămiidouăzecișunu, tot astăzi revăzut.

Scris de Gheorghiuța N. Dobre și Valentin-Claudiu I. DOBRE din surse scrise și internet